

rifico nomine indigitant, 1. Reg. VI. Quo loco observat imprimis S. Gregorius ipsa peccata, cum delentur per penitentiam, fieri quasi aurea, et non modum labem nullam aspergere penitenti, sed honorem potius: *Dum commissa, inquit, attentius lugemus, in justitiæ splendore membræ aaurantur.* Deinde, aboleri per penitentiam infame peccatoris nomen, et mutari in nomen justî honorificum. « Quid est, ait, quod res istæ (ani et mures) eodem honestiori nomine exprimuntur, nisi quia peccata, quæ penitentiæ fletibus tersa non sunt, in deformitate sua attentius videnda atque lugenda sunt: ea vero quæ jam sunt diluta magnis fletibus, non attentius neque in deformitate sua respicienda, sed æstimatione humilitatis aliquando cogitanda: » et paulo post: « Quasi aurea jam vasa conficit (penitentes) quia peccata videt, non quibus se obligatum videat, sed quæ omnipotentis Dei laudibus impendat. » Exemplo est Magdalena, de qua canit Ecclesia: « Fit ex lebetæ phiala, in vas translata gloriæ, ex vase contumeliæ. » De eadem scribit S. Chrysostomus, hom. VI. in Matth. « Illa in evangelio meretrix virgines quoque ipsas honestate superavit. » Quod etiam de aliis penitentibus confirmans B. Petrus Damiani, in epist. IV. de Dei omnipotent. cap. III. « Novimus, inquit, utriusque sexus homines, post abominabiles voluptatis illecebras ad tantam religiosæ vitæ pervenisse munditiam, ut non modo castos atque pudicos quoslibet in sanctitate præcederent, sed et non contemnenda multarum virginum merita superarent. »

Mira igitur et magna nimis est vis penitentiæ. Quare, o peccatores, quicumque et quotcumque estis, nolite ad Phariseorum murmura attendere, quinimo spretis illis: *Appropinquate Deo, et appropinquabit vobis: accedite ad Christum, et illuminamini, et reformamini et in vasa aurea commutamini.*

CONCIO II.

DAMNA PECCATORUM VENIALIUM.

I. Multa bona auferunt. — II. Multa mala inferunt. — III. Ad majora mala disponunt.

THEMA.

Si perdidit drachmam unam, nonne accendit lucernam, et everrit domum, et quærit diligenter? Luc. XV.

Posset forsitan aliquis vitio vertere huic mulieri nimis curiosam ac pene sordidam industriam, qua vilem unam drachmam tanto requisivit studio, accendit lucernam, et everrit totam domum. Quod enim, pastor abiit prolixo satis

itinere ad requirendam ovem, id quidem jure fecisse videtur; est enim ovis alicujus non spernendi pretii et utile valde animal; at requirere drachmam unam, seu denarium tanto labore et studio non videtur operæ pretium. Cogitare, inquam, hoc aliquis posset: et vero ita sentiunt homines quam plurimi, qui peccata quidem gravia, quibus Dei gratia perditur (ejus amissio dipingitur in amissione unius ovis) magni faciendam et deplorandam existimant: at vero jacturam illius lucri, quod amittitur admissio peccato veniali, (quæ per amissionem drachmæ significatur) parvi aut nihili æstimant, quasi dicant: *Etsi monetam unam perdidit, adhuc in Dei gratia, adhuc ovis Christi sum: jacturam unius drachmæ, quam perdidit admittendo peccata levia, non magnopere sentio.* His tamen ita sentientibus occurrit et contradixit hodiernum evangelium, quod quidem primo loco et præ omnibus requirendam monet ovem, hoc est, animam culpa lethali per injuriam nostram perditam: post hoc tamen addit non negligendam drachmam, hoc est, animam lapsam culpa veniali, sed ipsam quoque perditam, studiose requirendam. Quod ut majori cura et sollicitudine fiat, videbimus in præsentî jacturæ hujus damna.

I. Bona multa auferunt. Quænam vero illa? Primo, conscientiæ tranquillitas et quies mentis, quæ in munditiæ consistit: et hoc si quis sciens et prudens venialia admittat: Talia enim relinquunt post se remorsum in animo, cum accusantes de voluntaria et studiosa malitiâ: non ita quæ ex debilitate et inconsideratione quasi incauto obrepunt; quia hæc habent patrocinium aliquod, quo admissa non nihil elevantur. Comparat Deus fideles suos oculo, imo pupillæ oculi, Deut. XXIII. *Custodivit eos ut pupillam oculi sui:* et Zach. II. *Qui tetigerit vos, tangit pupillam oculi mei.* Quis autem nescit oculum turbari et vexari usque ad lacrymas vel minimo incidente pulvisculo? Unde Salvianus Massiliensis, lib. 1. de provid. et guber. Dei ait: « Perfectæ et sincerissimæ sanctitatis volens cultores suos facere Salvator, jussit ab iis cautissime etiam minima vitari, scilicet ut quam pura est pupilla oculi, tam pura esset christiani hominis vita: et sicut salva intuitus incolumitate pulveris labem in se oculus non reciperet, sic vita nostra labem in se penitus impudicitiae non haberet. » Proverbio dicimus: *Habet et pilus umbram saram:* sic omnino peccatum etiam leve obscurat non nihil et turbat mentis serenitatem, et tam claro et libero oculo aspiciere possit Deum ac seipsam. Quo sensu possumus intelligere, quod sponsus, Cant. IV. ad sponsam dixit: *Vulnerasti cor meum soror mea sponsa, in uno crine colli tui.* Neque so-

lum sponsum, sed et sponsam ac multo gravius, vulnerat crinis peccati levis, quia menti ejus radium aliquem cœlestis luminis subtrahit, tenebras aliquas inducit.

Secundo, favor Dei peculiaris, quem ex parte imminuunt, ita ut Deus non eodem benevolentiae aspiciat oculo sponsam suam, sicut prius aspexerat: quod experta est S. Catharina Senensis; quæ ob unicam oculi deflexionem, et animi orando distractionem, a Christo reprehensa ita erubuit, ut potius coram toto mundo confundi præoptaret, quam similem reprehensionem iterum sustinere, ut in ejus vita. Nec mirum; si enim sponso vehementer displicet, si ejus sponsa in alium juvenem vel oculos conjiciat cum aliqua blanditiæ: quanto magis displicebit Christo, si ejus sponsa, quam sanguine suo emit, in creaturam aliquam oculos convertat, et ab ipso deflectat? Hinc Isaias, cap. LIX. ait: « Peccata vestra absconderunt faciem ejus a vobis, ne exaudiret. Manus enim vestræ pollutæ sunt sanguine, et digiti vestri iniquitate. » In quem locum Oleaster explicans ait: « Opera vestra tam majora quæ per manus intelliguntur, quam minora, quæ per digitos, immunda sunt. » Itaque et levia peccata Dei avertunt oculos a nobis.

Tertio, actiones bonæ et studiosæ, quæ peccato veniali vitiantur, adeoque Deo ingrata atque insipidæ, homini vero inutiles fiunt et meritum suum perdunt: quo modo Ecclesiastes, cap. X. ait: *Musca morientes perdunt suavitatem unguenti.* Musca vero illas, levias esset peccata, uti otiosum verbum et similia, discimus a S. Bernardo, in serm. de triplici custodia: « Vilis res musca moriens, inquit, sed exterminat oleum suavitatis. Levis res sermo, quia leviter volat, sed graviter vulnerat, etc. » Ut ergo musca in cibum aut poculum incidens nauseam gignit homini: ita peccatum veniale ex se aliquin bonum vitiat, et molestum Deo efficit, adeoque privat merito, ut testatur S. Gregorius, XXI. moral. cap. IV. « Incrementum meritorum, inquit, quod bonæ vitæ studiis augetur, plerumque mali admixtione retrahitur: et bonum, quod animus operando construit, hoc alia penetrando pervertit. » Muscæ omnia, quibus insident, maculant: ita et veniales lapsus; et quemadmodum scriba, si pilus ejus calamo quantumvis tenuis adhærent, nihil culte exarare potest, sed totum quod scribit, aut deletur, aut inculte scribit: ita et si operi nostro venialis culpa misceatur, maculam ei aspergit, ut parum aut nihil prorsus coram Deo valeat.

Quarto, Dei dona et gratiæ speciales, quas ob tales lapsus subtrahit Deus suis, aliquin concedendas. Colligimus id ex verbo Domini

ad Petrum recusantem lotionem pedum sibi a Domino suo exhibendam. Cum enim Petrus dixisset: *Non lavabis mihi pedes in æternum,* Dominus respondit ei: *Si non laveris te, non habebis partem mecum,* Joan. XIII. Quare negat ei partem? Beatitudinemne cœlestem? At vero quod Petrus fecit, ex reverentia aliqua, et ad summum ex impudentia quadam veniali fecit. Itane ergo propterea a cœlo excludatur? Quare non improbabilius Toletus et Palatius existimant, Christum esse locutum de participatione corporis sui, quam negaturus ei erat in sacra cœna, si lotionem non admisisset. Uude habemus Deum merito negare suis gratias sæpe speciales et paterna subsidia, quando ab eis offenditur, licet solum venialiter. Nec mirum; solemus enim et nos, uti patres filiis, domini servis subtrahere aliquas gratias minime eis debitas, si officium suum negligenter obeant, vel in re levi offendant. Hinc ergo ariditates in oratione, desolationes in tribulatione, duritia ad compunctionem, indevotio in sacra communione, in rebus divinis cæcitas, etc. Quia tales elemosynas apud Deum demerimus peccatis venialibus.

Quinto, progressus in virtutibus et vitæ perfectione quem non leviter impediunt, aut saltem retardant. Quemadmodum enim echeneis, exiguus piscis, magnam navim etiam velis incitatam a cursu remoratur, ideo remora dicta, teste Plinio, l. IX. et aliis; ita peccata levia progressum in virtute cohibent; cum enim ipsa sint imperfectiones, utique a perfectione hominem retrahunt. Eo facit quod Ecclesiastici XIX. dicitur: *Operarius ebriosus non locupletabitur.* Tametsi enim operarius una portione non omnia sua dilapidet, sensim tamen dum hodie bibit, et cras, et perendie parum aliquid potando assumit, nunquam ditescit. Vidit hoc et Plutarchus, in libro cui titulus: *Quemadmodum sentias te in virtute crescere, ubi inter alia:* « Sicut qui divites se fore desperant, parvos sumptus facere pro nihilo habent, quod nihil magni futurum putant, si parvum parvo adjiciatur: spes autem ad finem proprius accedens simul cum divitiis auget divitiarum amorem; ita et in rebus ad virtutem pertinentibus, qui non multa concedit, neque dicit: Quid tum postea, modo sic, alias melius: sed singulis intentus, ubi vel minimo peccato vitium se insinuans veniæ locum dare videtur, ægre fert et indignatur: manifestum facit se purum aliquid sibi jam comparasse, quod inquinari nullo modo velit: faciles enim et negligentes facit, ut Æschylus ait, opinio concepta nihil eorum, quæ habemus, magnum esse. Maceriam aliquam aut sepe conficientibus nihil refert obvium quodque lignum aut apidem humi jacentem adhiberi; aut colum-

nam aliquam a monumento aliquo delapsam subicere, quo modo et homines vitiosi omnia promiscue facta omnes temere actiones congerunt ac coacervant. At qui in virtute exercenda proficiunt, quibus vitæ veluti sacri ac regii ædificii. iactam jam est aureum fundamentum, nihil eorum quæ aguntur, temere admittunt: sed veluti amussim rationis aptant singula atque concinnant. »

II. Multa mala inferunt. Eorum quinque recenset S. Laurentius Justinianus, de gradibus perfectionis, cap. 1. « Licet veniale delictum, inquit, se perpetrans æternæ mortis nequaquam faciat reum, maculat nihilominus animam, fervorem charitatis minuit, potentiam animæ in bonis operibus debilitat, retardat a gloria, et sæpe fit peccati mortalis occasio. » Ergo primo, animam commaculant quasi psora quadam, teste S. Augustino, homil. L. in lib. L. homiliarum. « Quamvis, inquit, singula non lethali vulnere feriant, sicut homicidium et cætera ejusmodi, tamen omnia simul congregata velut scabies, quo plura sunt, necant, et nostrum decus ita exterminant, ut ab illius sponsi speciosi forma præ filiis hominum, castissimis amplexibus separent, nisi medicamento quotidianæ penitentiae desecentur. » Porro quanto nobilior est anima corpore, tanto foedior est macula peccati etiam venialis macula corporis. Eas porro labe abstersurus in discipulis suis Dominus dixit: *Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet*, Joan. XIII. Erant enim illi (proditore excepto) mundi, quod ad gravia peccata attinet, sed veniales habebant sordes, quasi pulverem in pedibus; quas etiam abluere voluit Dominus (ita enim exponunt S. Augustinus et venerab. Beda eum locum) ut nos doceret, abstergendas etiam et cavendas esse pro viribus maculas leviores: quæ nisi valde foedarent animam, non demisset se eo Dei Filius, ut per seipsum eas ablueret. Ideo enim, ut ait apostolus ad Ephes. V. *Christus dilexit Ecclesiam, et seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vitæ; ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam aut rugam, etc.* Jam vero: *Minima neglecta*, inquit S. Bonaventura in prologo speculi discipl. eo turpius moribus maculam ingerunt, quo vitari facilius cognita potuerunt.

Secundo, fervorem charitatis minuunt. Aqua igni aspersa eum tepefacit, suaque urendi vi despoliat; et cinis carbonibus injectus ita eos sopit, ut et splendorem eorum opprimat, et ardorem reprimat, adeo ut juxta eos positi nullum penitus sentiamus calorem. Unde hoc nisi quia aqua igni contraria est? Cinis densus et obscurus, ignis e contra subtilis est et lucidus?

Pari modo peccatum veniale ex affectu erga terrenum aliquid, terræ naturam induit, adeoque charitatem, quæ velut ignis ad Deum et cœlestia tendit, a suo casu retrahit, ab ardore cohibet. Calor corpora reddit levia, frigus gravia et ponderosa: hinc tepor, seu frigus peccati venialis miseram retinet animam, et ad bona opera Dei et proximi dilectionem evolare non sinit, juxta id Sap. IX. *Corpus, quod corrumpitur, aggravat animam, et terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem.* Egro aut vulneribus confecto si imponas sarcinam, quomodo eam portabit? Quomodo currere poterit? Aquila si affigas baculum paulo graviorem, quomodo in altum volabit? Anima nostra per se gravata a concupiscentia, cui si insuper affigas terrenos affectus a Deo retrahentes, quomodo in oratione fervebit? Quomodo lacrymis compunctionis irrigabitur? Quomodo æterna suavitate irrorabitur? Quomodo ad patiendum et moriendum pro Christo inflammabitur?

Tertio, vires animæ debilitant, quia multiplicatis peccandi actibus pravos ei ingenerant habitus, virtutum progressui et sanctitati adversantes. Est aliquis optimus organice, digitorum celeritate et habitudine ad pulsandum organum præcellentissimus: si assuefaciat se ad stivam et aratrum tenendum, ad fodiendam terram, aut ligna cædenda, videbis paulatim digitos ejus rigentes et stupidos, ignavos, et arti organicæ inhabiles. Idem contingit animæ, quæ peccatis venialibus crebro operam dat; contrahit enim peccandi habitum; unde ad contrarias peccatis virtutes, languidam, ignavam et ineptam sese deprehendit. Confirmari id potest exemplo nequissimi, a fide et religione apostate, Lutheri, qui cum adhuc monachus esset, nihil utique melius norat, quam crucem in fronte pingere, quia nil monachis consuetius; ubi tamen abjecto cucullo et cathoica fide hæresin proeudit, et in ejus impietate induruit, crucique valedixit, tandem crucis signum pingere in fronte nesciit, quod cum gesticulando efformare rursus aliquando tentaret, nec tamen veteri more et instituto posset, derisorie subintulit. Refert Gretserus de cruce, l. IV. c. XVI. En tibi hæresiarchas prius ad formandam crucem tam expeditos, postea intermisso habitu, utpote ad cantharos et testitudinem tractandam assuefactos, tam rudes et ineptos. Sunt ergo peccata venialia quasi compedes qui affectuum nostrorum pedes rebus infirmis adstrictos tenent, ne ad ardua et cœlestia ferantur.

Quarto, a gloriæ consecutione remorantur et impediunt, donec expientur: *Non enim intrabit in cœlestem Jerusalem aliquid coinquinatum*, ait S. Joannes, Apoc. XXI. Exiguum ferrum est ve-

tis, jannam tamen ocludit, ne domum ingredi possis. « Ex volucrum aucupio disce, inquit S. Ephrem, in lib. de morbo linguæ, quæ parva videntur, non ideo contemnenda. Contingit ut avis in laqueum incidens, minima capiatur ungula: et alarum vires franguntur ac debilitantur ob ungulam vilem, et cum totum sit corpus extra laqueum totum tamen retinetur. » Unus igitur inordinatus affectus, qui est quasi pes, uni peccato veniali obstrictus, retinet animam alioquin alatum et Dei gratia præditam, ne ad cœlum evolet. Neque hoc dumtaxat sed præterea detrahit et obligat ad pœnam, nequaquam levem aut exiguam, quod inde colligimus, quia sæpius in hac vita plexum est morte violenta, subita vel horrenda, ut alibi ostendimus.

Quinto, sæpe fiunt occasio peccati mortalis. Primo, propter conscientiam erroneam, ut ait Laurentius Justinianus, qua quis putat grave esse peccatum, quod admittit, cum leve sit; vel e contra cum ex vincibili ignorantia æstimat leve id, quod grave est. Itaque contingit eis, quod viatori, qui vel diffidens aquis, quasi nimis profundis a transitu absterretur, vel nimium credens, quasi minime profundis, cum sint profundissimæ, mergitur, juxta id Jerem. XV. *Plaga mea desperabilis facta est mihi quasi mendacium aquarum infidelium.* Secundo, quia qui nimis prorsus est inverecundus in hujusmodi peccatis committendis, meretur a Deo deseri, ut in graviora prolabatur. In aulis parvæ incuriæ vel socordiae ita sæpe regum animos offendunt, ut ad iram provocent; unde ipsi a servis negligentibus communiter gratiam et benevolentiam suam abstrahunt: quid mirum ergo si id Deus agat, præsertim si frequentius officium servi negligant? Semel tantum et iterum neglexit David in Saulis aula stationem suam, relinquens vacuum in mensa locum suum, et mox concepit iram regis in se, mortisque filius declaratus est, 1. Reg. XX. Tametsi enim errores parvi sunt, cogitari tamen debet, magnos esse illos, qui offenduntur. Quis vero major Deo?

III. Ad majora mala disponunt. Quod imprimis indicat Sophar in l. Job. cum Dominum in nobis post vanitatem videre iniquitatem asserit, cap. XI. *Ipsè, inquit, novit hominum vanitatem, et videns iniquitatem nonne considerat? Quem locum explicans S. Gregorius, XX. moral. cap. IX. Ex vanitate in iniquitatem ducimur, cum prius per levia delicta despectimus, ut usu cuncta levigante, nequaquam post committere etiam graviora timeamus, etc.* Brevi qui initio assuescunt e littore prosilire in aquas ad natandum, paulo post audaciores fiunt, ut de præalto etiam ponte desilire in flumen pro ludo habeant: et qui prius i ulos transnatare discunt, postea etiam lata

flumina natando superare velint, donec tandem nimium sibi præfidentes mergantur. Optime S. Dorotheus, doct. III. « Ex his minimis et vere vilibus, inquit, ad magna contemnenda delabimur. Cum enim cœpit quis dicere. Quid est, si verbum hoc unicum locutus fuero? Quid est si modicum hoc comederò? Quid si in rem hanc intenderò? Ex hoc quid id, quid illud, admittitur mala et amara esca, et sensim incipit quis ac pedetentim in majora et graviora prolabi, etc. » Scimus Davidem ex incauto uno femine aspectu non solum in adulterium, sed etiam inde in homicidium esse devolutum: Judam ex parvis furtis in tantam crevisse avaritiam, ut Dominum suum pro modico argento venderet. Exempla alia quotidiana sunt. Unde Job XLI. dicitur: *Ante faciem ejus (diaboli) præcessit egestas.* Præcessit egestas et cupiditas numerorum in Juda, secuta est fames argenteorum, quam ad extremum consecutus est diabolus, totus in Judam intrans. In occidentalis Indiæ insula, Isabella dicta, inquit Fab. Justinianus, in cap. IV. Tobie, vers. XXIII. doc. III. minutissimi insecti genus inter arenas nasci ferunt, quod nunguam vocant. Id postquam pedes incedentium invaserit, intrans digitorum unguet et cutem, vix initio sentitur; attamen nisi statim crebra lotione et scalpro interimatur, quidam in cute oriuntur folliculi; in quibus maxima lendinum copia ab eo generata ita brevi tempore multiplicatur, ut cuncta excedens nullum aliud deinde remedium relinquat, nisi membri præcisionem aut ustionem. His plane nunguis simillima sunt peccata venialia, quæ cum primum hominis invadunt animam, nisi statim abjiciantur penitentiae aqua, vel timore ignium stygiorum, ad gravissimum mortiferæ culpæ interitum ducunt. Bene proinde in Psal. CXXXVI. dicitur: *Beatus qui timebit et allidet parvulos tuos ad petram.* In quem locum S. Augustinus: *Qui sunt, inquit parvuli Babylonis? Nascentes malæ cupiditates.* Sunt et parva peccata, quæ antequam adolescant in grave aliquod peccatum, allidendi sunt ad petram. Radix spinæ quæ rhamnus dicitur, tenera et blanda est; at spina ex illa progrediens admodum aspera, ut tangentes se eruentet. Ita scribit S. Augustinus in Ps. LVII: *Quid est rhamnus? Spinarum genus est, densissimæ quædam spinæ esse dicuntur. Primo, herba est, et cum herba est, mollis et pulchra est, ibi sunt tamen spinæ postea processuræ.* Sic peccata levia per se quidem non adeo multum vülherant, quia charitatem et gratiam Dei non elidunt: sunt tamen radices, e quibus tandem nascitur spina gravioris peccati, quod potest animam transfigere et a Deo separare.

Quare ad extremum videat unusquisque, ut

non modo ovem perditam, sed et drachmam requirat: nec vulpes solum annosas, sed et parvulas capiat; quia ex parvis magnæ fiunt. « Si certare statuisti, ait Isychius presbyter, lib. de temper. et virt. ad Theob. cap. 1. imitandum tibi propone exiguum animalculum, nempe araneam. Illa quidem minutas venatur muscas: quod si tu eodem exemplo, labore quietem animi comparare volueris, irremisse pueros interfice; quomodo Beata Paula Romana levita etiam cor tuum incaute admisisti, lacrymis tuis interfice; quomodo Beata Paula Romana levita etiam peccata planxit: *Ut illam gravissimorum criminum crederes ream*, inquit S. Hieronymus, in epist. ad Eustochium.

CONCIO III.

QUARE GAUDEANT ANGELI IN CONVERSIONE PECCATORIS.

I. Propter Deum, in cujus gloriam omnia refundunt. — II. Propter Christum, cui congratulantur captam prædam. — III. Propter semetipsos. — IV. Propter pœnitentes. — V. Propter cacodæmones.

THEMA.

Gaudium erit in cœlo coram angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente. Luc. XV.

Miro fortunæ lusu evecum ad imperatoris supremam dignitatem fuisse Claudium scribit Suetonius, et Josephus libro, XIX. antiq. capite II. Cum enim post necem Caii Caligulæ omnia Romæ turbarentur, et seditionibus plena essent, ita ut nobilissimi quique in periculo vitæ versarentur, inter eos Claudius nobilitate facile primus, sese in aditum contulit locum, ne forte a tumultuantibus militibus deprehensus ad necem raperetur. Sed en, dum in solarium semel prodiit, velo tamen abductum, pedum indicio a milite, Grato nomine, conspectus, apprehensus et productus est, pavore et mortis metu adeo consternatus, ut ad genua ejus procidens, vitam sibi donari precaretur, denique præ timore stare in pedibus nequiret. Sed en, dum is mortem expectat, Cæsar ab eodem milite salutatur, et a sociis in castra defertur, tremens adhuc et dubius inter spem et metum; delatus a militibus imperator conclamatur, et Cæsareis ornamentis indutus per urbem circumducitur. Quod hic Claudius metuit, jure sibi metuere possit quivis peccator, se nimirum quæri a Deo ad necem et supplicium velut reum læsæ diviniæ majestatis. Sed deponite metum et e contra bono animo estote, quicumque tales rei et peccatores estis. Ecce enim Dei Filium in hodierno evangelio vos undique quærentem, non ut laniet et mactet, sed ut errantes redu-

cat, repertos in humeros suos imponat, impositos ad cœlum, in castra angelorum gestet, ibi vos in reges cœli evehat, et in vestri gratiam publicæ lætitiæ solemnitate in cœlo ss. angelis indicat. Quis hæc audiens non excitetur, et ad pœnitentiam actorum agendam non estimuletur? Sed forsitan dicent aliqui: Quæ ratio est, cur angeli lætentur in conversione peccatorum? Audiamus.

I. Gaudent et gratulantur sibi propter Deum, in quem velut in fontem honorum omnium omnia refundunt. Norunt enim Deum esse amatorem animarum, pro quibus requirendis miserit de cœlo Filium suum: et ex altera parte summe Deum amant, plusquam seipsos; hinc gaudent quando vident converti peccatorem, quia vident impleri desiderium Dei sui. Certe Dominus, quando Matthæi XVIII. hanc eandem de ove perditam et inventam proposuit parabolam, dixissetque gaudere eum, qui invenit ovem suam, subjunxit: *Sic non est voluntas ante Patrem vestrum, ut pereat unus de pusillis istis*, quasi dicat: Sic Deus non vult, ut pereat ipsi vel unus etiam minimus et abjectissimus homo; imo simili modo gaudet de ejus respicientia. Quæ res adeo clara est, ut in dubium revocari nequeat. Quis enim pater non gaudet, quando videt filium, in cujus educationem, instructionem, promotionem tot curas et impensas contulit, moribus integerrimum, scientiis excultissimum, victoriis inclytum, reipublicæ utilissimum, et omnibus gratissimum? Vicissim non dolet si videt, omnem suam industriam, spem et laborem in filio periisse? Quod si tamen post hæc filius diceretur se totum immutasse, errores suos agnoscere, et ad voluntatem patris se adeo accommodasse, ut nihil amplius ab eo desiderari posset: nonne maximo gaudio perfunderetur pater? Ita sane docet parabola filii prodigi, quem ad frugem conversum summo gaudio excepit pater. Quid? Nonne gaudent et gloriantur homines, quando sua industria plantarunt sibi arbores frugiferas, videntque eas fructus afferre plurimos, vel gratissimam in æstu umbram dare? Quomodo ergo non placeat Domino Deo adeoque gaudium afferat, si videat hominem, propter quem tanta fecit, cœlum et terram, et quæ in eis sunt, creavit; Filium suum in terras misit; angelos ei custodes dedit parentes, præceptores, pædagogos; pastores addidit, ut hæredem regni sui constitueret; si, inquam, videat eum sibi per omnia morigerum, virtutibus excultum, mundi ornamentum adeoque cœlo dignum? Profecto Deus, cum vidit homines plane perversos, tactus dolore cordis intrinsecus delevit homines de terra per diluvium, et cum eis omnia bene animan-

tia, adeoque tam præclaram mundi fabricam plane evertit et confregit: consequens igitur est, ut tantumdem sibi complacere, si videat homines esse tales, quales ipse quærit et desiderat, morem sibi gerentes: tametsi forte prius aliquando sensit sibi rebelles. Jam ergo si Deus gaudet super uno tali homine, ad frugem reducto, hinc necessario consequitur exhilarari omnes angelos totamque cœli aulam; quæ Deo regi suo ita addicta est, ut ipsius bonum habeat pro suo, gaudium ipsius sit gaudium ipsorum; ita ut gaudere nequeant, ipso non gaudente; non possint non lætari, ipso exultante. Tota exhilaratur familia, cum hilarem videt patremfamilias: ita omnes angeli gaudent gaudente Deo suo super uno pœnitente. Quando nuntiatum et vulgatum fuit in aula Pharaonis, venisse fratres Josephi: *Gavisus est Pharaon*, inquit Scriptura, *atque omnis familia ejus*, Genesis XLV. versu XVI. quia nimirum aula regis quasi ejus corpus est; unde exhilaratur exhilarato capite. Sic et aula cœlestis quomodo exultet exultante Rege Deo suo in adventu et reversione pœnitentium? Flores, quia omnem suum vigorem a sole accipiunt, cum eo oriente se aperiunt et quasi oriuntur, cum occidente claudunt et quodammodo occidunt: sic per omnia cœlestis aula Deo se conformat, qui ab ejus influxu et gratia tota dependet.

II. Propter Christum Dominum, cui congratulantur captam ab ipso prædam, tot laboribus quæsitam. Atque huc proprie tendit gaudium angelorum, de quo Dominus in hodierno evangelio ait: *Veniens domum convocat amicos et vicinos, dicens illis: Congratulamini mihi, etc.* In quem locum venerabilis Beda scribit: « Inventa ove domum redit, quia pastor noster reparato homine ad regnum cœlestis rediit. Ibi amicos et vicinos invenit, illos scilicet angelorum choros, qui amici ejus sunt, qui voluntatem ejus continuo in sua stabilitate custodiunt. Vicini quoque ejus sunt, quia claritate visionis illius sua assiduitate perfruuntur. » Optime etiam Haymo in eundem locum: *Amicos ac vicinos dicit angelos, amicos tamquam illi propinquos.* Quia enim ss. angeli Christum summo amore diligunt, consequenter etiam cum eo gaudent, cum gaudere ipsum vident, et diligunt eos, quo ipse diligit. *Dicitur, ergo, inquit Sanctus Bernardus, sermone de Sancto Michaeli proverbiali verbo: Qui me amat, amat et canem meum: nos vero o beati angeli, catelli sumus Domini illius, quem tanto affectu diligitis.* Qua de causa etiam, ut supra tetigimus, cum vulgatum esset in aula Pharaonis, venisse fratres

Josephi, gavisus est Pharaon et omnis familia ejus, Genesis XLV. quia scilicet Josephum summe adamarunt, ideo et fratres ejus; eorumque adventu summe lætati sunt. Jam vero gaudium inventæ ovis, suum esse potius indicat Dominus, quam ovis. Propterea: « Notandum, subdit Beda loco citato, quod non dicat: Congratulamini ovi inventæ, sed: Mihi; quia videlicet ejus est gaudium vita nostra, et cum ad cœlum reducimur, solemnitate lætitiæ illius implemus. » Congaudebunt igitur gaudenti Christo omnes ejus angeli, quia de ejus familia sunt, et quos ille diligit, non possunt non diligere: gaudet agricola, quando ex agris suis multo labore a se clausis copiosam messem colligit: sed et servi ejus, quando domino suo tam uberes fruges demetunt, quia et ipsi suas inde placentas comedunt: gaudet princeps quod tot excursionibus, retium expansionibus, jaculis et clamoribus feram aliquam cepit; quam etiam depingi curat, et ad principes alios transmittit; neque tamen solus, sed et venatores gaudent, quia ex venatione illa statutam suam portionem accipiunt: denique, gaudet dux militiæ, qui multis machinis et molitionibus hostilem aliquam munitionem in suam redegit potestatem; sed gaudent etiam ministri ejus cæterique milites. Quidni igitur gaudeant cum Christo ss. angeli et totis animis gratulentur ei messem peccatorum, in horreum ejus devectam? Feras tanto sudore captas? hostes edomitas? Angeli, inquam, qui sunt ejus quasi messorum, catelli venatorii, milites et ministri; ipsi enim sunt, qui Christi incarnationem, nativitatem, resurrectionem, ingressum denique in cœlum hominibus nuntiarunt: ipsi Christo in deserto esurienti, in monte Oliveti oranti atque agonizanti, et procul dubio alibi etiam frequenter ministrarunt: ipsi Ecclesiæ defensores, nostri custodes, denique in fine mundi velut Christi messorum congregabunt electos, et deferent in ejus horreum: congaudent igitur Domino suo, cujus gratia et amore omnia illa præstant summa delectatione. Quare non immerito ipsis applicari potest, quod Isa. VII. dicitur de electis omnibus: *Lætabuntur coram te, sicut qui lætantur in messe: sicut exultant victores capta præda, quando dividunt spolia.* Quod si lætantur messorum, multo magis ipse Dominus, cui illi metunt. Unde Origenes, hom. XXIII. in Num. « Agit festum Christus, inquit, qui pro salute nostra sanguinem fudit, cum videt prodesse, quod se humiliavit, factus obediens usque ad mortem: agit festum Spiritus Sanctus cum his, qui convertantur, videns sibi templa parari. »

III. Propter semetipsos, primo, quia per con-